مردم سالاری

حاکمیت حق مردم است

سه‌شنبه ۴ دی ۱۴۰۳ - ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶ - ۲۴ دسامبر ۲۰۲۴ - سال بیست وچهارم - شماره ۶۴۳۵ - ۱۲ صفحه - ۱۰۰۰۰ تومان

باید از نظر فکر یک خانه تکانی کنیم

صفحه ۳

جولانی از دستار تا کراوات

صفحه ۱

سخنگوی وزارت امورخارجه ایران خبر داد

تدارک گفت‌وگوی تهران با تروئیکای اروپایی

صفحه ۱۰

صدای پر شوکت ژاله علو خاموش شد

بانوی خاطره‌ساز چند نسل

صفحه ۱۲

داستان «هکتور» و ادامه تحریم‌های ایران

گروه سیاسی- رحمان زین‌الدین: علی شمخانی از جمله سیاستمدارانی است که فراز و فرودهای فراوانی داشـــته و همواره در دیـــدگاه مردم با نگاه‌های خاص سیاسی دیده شده است. وی در یکی از مهمترین برهه‌های سیاسی تاریخ جمهوری اســـلامی، هم وزیر دفاع (دولت اصلاحات و زمان آغاز مذاکرات با طرف‌های غربی) و هم دبیر شورای عالی امنیت ملی (مذاکرات سخت برجام) بود. آنچنان که گفته می‌شود اگر دبیرخانه با دولت بخصوص...

صفحه ۲

بازگشت به دوران دیپلم ردی

خیلی زود دلمان برای قبلی تنگ شـــد، از زمانی‌که مصوبه کنکوری شورای عالی انقلاب فرهنگی جای شـــیوه قبلی سنجش و پذیرش داوطلبان ورود به دانشگاه‌ها را گرفت انگار همه نگرانی‌ها را با ضریب محاســـبه کرد، روشی که وزیر آموزش و پرورش آن را این‌طور تعبیر کرد: «بنا بود بر رویکرد کاهش استرس دانش‌آموزان و خانواده‌های آن‌ها تمرکز کنیم نه آنکه دانش‌آموزان و اولیاء را با مشکلات جدی و استرس‌زا مواجه کنیم.» خود نفرات برتر کنکور هم...

صفحه ۴

رشد اقتصادی ۲/۷ درصدی در تابستان

طبق اعلام بانک مرکزی، رشـــد تولید ناخالص داخلی در فصل تابســـتان، به ۲.۷ درصد و رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در این فصل به ۴.۶ درصد رسید. در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» از رشد ۴.۶ درصدعی نسبت به دوره مشـــابه سال قبل برخوردار بوده اســـت؛ به طوری که در دوره مزبور، رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در دو زیربخش اصلی «ماشین‌آلات» و «ساختمان» به ترتیب معادل ۴.۴ و ۴.۸ درصد بوده است. همچنین...

صفحه ۶

یادداشت

نقشه عثمانی برای تغییر خاورمیانه

سید محمد کاظم سجادپور

خاورمیانـــه مکان کم‌وبیش مشـــخصی اســـت. خاورمیانه یا غرب آســـیا مجموعه‌ای از کشورهای عرب‌زبان، ایران، ترکیه و رژیم صهیونیســـتی است. تقریباً ۲۵ واحد سیاسی در منطقه‌ای قرار دارند که با عنوان خاورمیانه یا غرب آســـیا شناخته می‌شود. البته بخشـــی از خاورمیانه، در برگیرنده کشورهای عربی شمال آفریقا نیز می‌شود. این منطقه در بیش از ۱۰۰ سال گذشته، پیوسته محلی برای پروژه‌های کلان منطقه‌ای بوده کـــه آخرین آنها پروژه ترکیه است. پروژه ترکی مهندســـی خاورمیانه، با سقوط حکومت بشـــار اســـد وارد مرحله جدید می‌شود. برگزاری اجلاس مقامات سیاسی و امنیتی ترکیه و قطر در دمشق با رهبران گروه‌هایی که به حکومت بشار اسد حکم دادند، بیش از محتوا از نظر نمادین حائز اهمیت است.

این جنبه نمادین، با برگزاری نماز در مســـجد اموی دمشق توسط «ابراهیم کالین» رئیس سازمان اطلاعات ترکیه موسوم به «میت»، به اوج می‌رسد و یادآوری تسلط ترک‌ها بر دمشق بعد از یک قرنی است که از ســـقوط عثمانی می‌گذرد. پروژه ترکی مهندسی خاورمیانه متضمن ترکیبی از ژئوپلیتیک، تاریخ، آرزوهـــای فردی رهبران، شـــرایط متحول منطقه‌ای و احساسات پیچیده و پرلایه است. پروژه ترکی مهندســـی خاورمیانه را بایـــد در چارچوب و روند دیگر پروژه‌هایی دید که سعی کرده‌اند مشکل متفاوت و دگوگونی شـــده‌ای به خاورمیانه بدهند. این پروژه‌های کلان برای دگرگونی و دگردیســـی خاورمیانـــه را چگونه می‌تـــوان ارزیابی کرد و مورد تجزیه و تحلیل قرار داد؟ در پاســـخ باید به «کثرت پروژه‌های مهندسی خاورمیانه»، «ماهیت پروژه‌ها» و «سرانجام پیامدهای پروژه‌ها» توجه کرد.

کثـــرت پروژه‌های تغییر در خاورمیانه را باید در تاریخ چند قرن گذشـــته این منطقه جستجو کرد. در ایـــن منطقه دو امپراتوری بومی یعنی عثمانی و ایران قرار داشتند و چندین امپراتوری غربی که طی حدود ۵۰۰ ســـال در کشمکشی دوگانه در رابطه با منطقه قرار داشـــتند. از یک سو، کشمکشی درونی بود که این امپراتوری‌ها برای تســـلط بر این منطقه با یکدیگر به رقابت، منازعه و جنگ می‌پرداختند و از سوی دیگر رابطه آنها با امپراتوری‌های بومی بود که مخصوصاً در دو ســـده گذشته در وضعیت ناتراز و نامتقارنی با امپراتوری‌های غربی قرار می‌گرفتند.

جنگ جهانی اول به چنـــد امپراتوری پایان داد که در رأس آنها امپراتـــوری پنج قرنه عثمانی بود. فروپاشی عثمانی روند ساده‌ای نبود و زایش شرایط نوین، بســـیار پردرد، پرمنازعه، پرخون و پرکنشگر بود. با فروپاشی عثمانی، مهندسی‌های بزرگ برای خاورمیانه آغاز شد. مذاکرات متعدد و قراردادهایی کـــه بعد از جنگ جهانی اول منعقد شـــد، همه بر خرابه‌های عمارت امپراتوری فروپاشیده عثمانی بنا شد و البته همگی با نارضایی و خشم و سرخوردگی وارث عثمانـــی یعنی ترکیه روبرو شـــد که از یک امپراتوری پهناور کـــه از مدیترانه تا خلیج‌فارس را در بر می‌گرفت، تبدیل به یک کشـــور نسبتاً عادی تقلیل یافته شد.

دهه ۲۰ ســـده بیســـتم میـــلادی، در فهم این سرخوردگی بســـیار کلیدی اســـت. در این دهه و دهه بعد بود که پروژه مهندســـی بزرگ خاورمیانه براساس طراحی موسوم به ســـایکس ـ پیکو، بین وزرای خارجه فرانسه و انگلیس برای تقسیم منطقه و پروژه صهیونیسم با اعلامیه بالفور برای مهندسی فلســـطین گره خورد و البتـــه در درون هرکدام از پروژه‌ها، خرده طرح‌هایی قرار داشـــت که در خور اهمیت‌انـــد. کنفرانس ۱۹۲۱ قاهـــره که انگلیس بـــرای طراحی‌های منطقه‌ای با حضـــور نظامیان و پژوهشگران امور خاورمیانه بریتانیا راه‌اندازی کرد، به پیدایش برخی از کشورهای عربی انجامید. نقش خانم «گرترودبل» شرق‌شناس مشهور بریتانیایی در تأسیس نظام پادشاهی در اردن و عراق، بازتاب این مهندسی منطقه‌ای است.

این مهندسی‌های منطقه‌ای ادامه یافت و جالب اســـت که هم از درون دنیای عـــرب و هم از برون دنیای عرب، پروژه‌های تغییر و مهندسی خاورمیانه، مخصوصاً بعد از جنگ جهانـــی دوم رو به افزایش گذاشـــت. پروژه کلان ناسیونالیسم عربی از درون و پروژه «دموکراسی‌سازی» و «کمونیست‌سازی» از بیرون، نمونه‌هایی از این طرح‌های کلان هســـتند که تـــوان و ظرفیـــت خاورمیانه را گرفتـــه و برای دهه‌ها به خود مشـــغول کرده اســـت. دوران بعد از جنـــگ جهانی دوم، کشـــمکش و کنش و واکنش بین پروژه‌های بین‌المللی و پروژه‌های درونی تغییر بخشی به خاورمیانه پرحادثه و پررخداد است. جنگ بین دولت‌ها و جنگ‌های داخلـــی، همگی بر ایده مهندسی شرایط استوار بودند.

امـــا آنچه کثـــرت طرح‌ها را بیشـــتر روشـــن می‌کند، پایان جنگ ســـرد و دگرگونی ساختاری در جهان قدرت اســـت که خاورمیانه را مشحون از حـــوادث دردناک و در عین حـــال ایده‌پردازی‌ها و خیال‌پردازی‌ها می‌کنـــد. در رأس این رویاگرائی‌ها برای تغییـــر خاورمیانه، ایالات متحده مخصوصاً در دوران بوش دوم قرار دارد. رژیم صهیونیســـتی نیز ایده تغییـــر خاورمیانه را با هماهنگی آمریکا دنبال کرده که تجلی نهایی آنها توافق ابراهیم در ســـال ۲۰۲۲ می‌باشد.

در ورای همه طرح‌ها، بی‌تردید امیال و آرزوهای ژئوپلیتیک بر منطقه تسلط یافت. کنشگران مختلف، فکر می‌کنند که می‌توانند با عنوان شـــکل دادن به خاورمیانـــه متفاوتـــی چه از درون و چـــه از روابط خاورمیانه با بیرون، نقشـــی ایفا کنند، رقبا را حذف کامل کنند و انحصارگرایانه این جغرافیا را در اختیار بگیرنـــد. روایت‌پردازی برای تحقـــق خیال‌پردازی، رنگارنگ و متنوع است.

اما آنچه این پروژه‌های کلان در نظر نمی‌گیرند، این است که خاورمیانه و مردم آن، خود کنشگرند و صرفاً بازیچه‌ای در دست مهندسان استراتژی‌گرا نیستند. واکنش خاورمیانه به همه پروژه‌ها، موضوعی جدی و در خور است. مقاومت در مقابل پروژه‌های کلان مهندسی، پدیده‌ای پایدار، ریشه‌دار و جا افتاده در منطقه است. در عین حال باید گفت که هرکدام از پروژه‌های کلان منطقه‌ای، اثرات خاص خود را بر منطقه گذاشـــته و زخم‌های کهنه شده‌ای بر پیکر خاورمیانه مشاهده می‌شود که همگی ناشی از این پروژه‌های خیال بنیاد می‌باشـــد. پروژه‌های غربی و صهیونیستی، روح و روان خاورمیانه را عمیقاً متأثر کرده است.

تحولات بعـــد از ۷ اکتبر، ویرانگری این پروژه‌ها را به نمایـــش می‌گذارد. پروژه ترکی بازگشـــت به عصر عثمانی، علیرغم روایت‌سازی‌های رنگارنگ و آماده‌سازی‌های هماهنگ با قدرت‌های فرامنطقه‌ای و البته فرصت‌طلبی از لحظات پرفشـــار در منطقه و بهره‌برداری از کاســـتی‌های جـــدی دموکراتیک، نمی‌تواند خاورمیانه جدیدی را مهندســـی کند. در یک کلام شاید رسیدن به این استنباط به واقعیت نزدیک باشد که جوامع انسانی و ازجمله خاورمیانه، مهندســـی پذیر نیســـتند و نهایتاً مردم مهندسان زندگی خود هستند.

گزارش روز

رهبر تحریرالشام از کجا به کجا می‌رود؟

جولانی از دستار تا کراوات

در حالی که «احمد الشـــرع» ملقب به ابومحمد الجولانی، فرمانده «اداره عملیات نظامی» ســـوریه و فرمانده هیات تحریرالشـــام با رسانه‌های مختلف جهان مصاحبه می‌کند، در کاخ الشـــعب دمشـــق میزبـــان هیات‌هایی بین‌المللی اســـت و در اماکن عمومی در میان مـــردم عکس می‌گیرد و با حضور دوربین‌ها وارد مسجد اموی می‌شود، می‌توان متوجه تغییرات محسوسی شـــد که در ظاهر او از زمان به دست گرفتن امور ســـوریه در دوره انتقالی پدیدار شده است.

در واقـــع تغییـــر جولانـــی از فرمانـــده هیات تحریرالشام به یک شخصیت سیاسی مساله تازه‌ای نبوده و این تغییر طی ســـال‌ها آن هم نه صرفا در اظهارات عمومی و مصاحبه‌های بین‌المللی‌اش، بلکه در ظاهر او آشکار بوده است.

تغییـــرات آرام آرام در تصاویر جولانی می‌تواند نمونـــه‌ای برای مطالعات کارشناســـان سیاســـی و پژوهشگران درباره مبانی ساخت تصویر عمومی یا تغییر برند چهره‌های سیاسی باشد.

به نوشـــته روزنامه عربی۲۱، کاربران شبکه‌های اجتماعی به شکل گسترده‌ای به بررسی و مقایسه تغییرات طول و مدل ریش و نحوه صحبت کردن او پرداخته‌اند، هرچند که این تغییرات پدیده‌ای تازه یا منحصربه‌فرد در نوع خود نبودند.

بررسی تصاویر الجولانی

اولین عکس از جولانی مربوط به ســـال ۲۰۰۶ پس از بازداشـــتش توســـط نیروهای آمریکایی در عراق اســـت، او در این عکس جوانی ۲۴ ســـاله با ریش تراشـــیده و موی کوتاه است، البته این تصویر نمی‌تواند نشان‌دهنده شخصیت اصلی او باشد چراکه او در بازداشـــت بوده و ظاهر خود را به شکل قانون زندان در آورده است.

عکس دوم مربوط به دیـــدار او با احمد منصور، یکی از چهره‌های رســـانه‌ای شبکه خبری الجزیره اســـت، این عکس مربوط به ســـال ۲۰۱۵ و اولین حضور او در رســـانه‌ها بود. او در اینجا با لقب خود ابومحمد الجولانی حاضر شد اما چهره‌اش را نشان نداد و تنها دیده می‌شـــود که او موهای سر خود را پوشانده است.

الجولانی در آن زمان فرمانده جبهه النصره بود، او در ۹ آوریل ۲۰۱۳ پس از مخالفت با ادغام با داعش از ابوبکر بغدادی، سرکرده این گروه تروریستی جدا شد.

قطع ارتباط با القاعده

او در ســـال ۲۰۱۶ برای اولین بـــار در ویدیویی ظاهر شـــد و چهره خود را نمایان کرد، او لباس فرم نظامی بر تن داشت و دستار سفیدی روی سر داشت که دنباله آن آویزان روی دوشش بود.

الجولانـــی در ایـــن ویدیو بیعت خـــود با ایمن الظواهری، سرکرده القاعده را اعلام کرد و گفت که تا ژوئیه ۲۰۱۶ طبق دستورالعمل‌های آن عمل کرد تا اینکه قطع ارتباط ســـازمانش با القاعده را اعلام کرد و نام آن را به جبهه فتح الشـــام و سپس هیات تحریرالشام در سال ۲۰۱۷ تغییر داد.

او توضیح داد که این قطع ارتباط «بنا به خواست مردم منطقه شـــام برای کنار زدن بهانه‌های جامعه جهانی و بـــا هدف برپایی دین خدا، تقویت قوانین، برقـــراری عدالت میان مردم و اتحـــاد با گروه‌های مخالف جهـــت متحد کردن صفـــوف مجاهدان و آزادســـازی سرزمین شـــام و نابودی رژیم حاکم و حامیان آن» انجام شد.

الجولانـــی گفـــت: هـــدف حفاظـــت از جهاد و اســـتمرار آن، اتخاذ تمامی ابزارهای قانونی مربوطه برای رســـیدن به این هدف، تلاش برای خدمت به مســـلمانان، کاهش رنج و مشـــکلات آنها، برقراری امنیت و ثبات و ایجـــاد زندگی باعزت برای تمامی مردم است.

او درباره اختلافات عقیدتی میان جبهه النصره و داعش گفت که آنها با خلافت اعلام شـــده از سوی داعش مخالـــف بـــوده و آن را غیرقانونی می‌دانند چراکه بر پایه‌هایی «نامشروع» بنا شده است.

از آن پـــس نمایش چهـــره الجولانی در دوره‌ای که ریاســـت هیات تحریرالشام را در مناطق شمالی سوریه بر عهده داشت، به مساله‌ای عادی تبدیل شد و او با لباس فرم نظامی و دستاری به رنگ سفید یا مشکی در تصاویر مشاهده شد.

تاسیس دولت «نجات» در ادلب

در ســـال ۲۰۱۷ و پس از تاسیس دولت موسوم بـــه دولت نجات ســـوریه درمناطـــق تحت کنترل تحریرالشام در استان ادلب در شمال غرب سوریه، بـــاز هم ظاهـــر الجولانی که تا پیـــش از این با آن شناخته می‌شد، تغییر پیدا کرد و او این بار با لباس فرم نظامی همراه با کلاهی نظامی دیده شد.

در این مقطع زمانی، پیشنویس طرح «مدیریت عالی مدنی در مناطق آزاد شـــده سوریه» با هدف جـــذب تعداد بیشـــتری از تشـــکل‌های جامعه به مدیریت مدنی، پس از ارائه به هیات تحریرالشـــام و چند طرف نظامـــی و غیرنظامی دیگر موافقت این هیات را به دست آورد.

دولت موســـوم بـــه دولت نجات ســـوریه دارای نخست‌وزیر، وزرا، وزارتخانه‌ها و مدیریت‌های محلی برای نظارت بر بخش‌هایی همانند آموزش، بهداشت و بازسازی بود.

در این دوره الجولانی در فعالیت‌هایی شرکت کرد که او را به مـــردم نزدیک می‌کرد، او از اردوگاه‌های آوارگان بازدید کرد، در فعالیت‌ها حضور یافت و بر تلاش‌های امدادی بـــه ویژه در بحران‌هایی همانند زلزله ۲۰۲۳ نظارت داشت.

هیات تحریرالشـــام برای مشروعیت‌بخشـــی به حاکمیت خود و نشان دادن توانایی خود در برقراری ثبـــات و خدمات‌دهی، دســـتاوردهای حاکمیت و زیرساخت‌ها را برجسته کرد و همچنان با پوشیدن لباس فرم نظامی با کلاه یا بدون آن دیده می‌شد.

افشای نام واقعی

به گزارش ایسنا، الجولانی پس از آنکه گروه‌های مخالف سوری مســـتقر در استان ادلب که تا پیش از این زیرمجموعه اتاق عملیات موســـوم به «الفتح المبین» بودند، عملیاتی را در ۲۷ نوامبر گذشـــته کلید زدند، لباس فرم نظامی خود را حفظ کرد.

این گروه‌ها تشکلی موسوم به «مدیریت عملیات نظامـــی» را ایجاد کردند که هیات تحریر الشـــام، جنبش احرار الشـــام، جبهه مردمی آزادســـازی و گروه‌هایی از حزب ترکستانی به آن ملحق شدند.

الجولانی به عنوان فرمانده کل تشـــکل موسوم به مدیریت عملیات نظامی منصوب شد و با توسعه عملیات‌ها و موفقیـــت گروه‌های مخالف در کنترل ادلب ســـپس حلـــب و نفـــوذ در حمـــاه، او از این شبه‌نظامیان خواست به اخلاق پیروزی و آموزه‌های دین اسلام و ارزش‌های انسانی پایبند باشند.

اودر بیانیه‌ای اعلام کرد: ما امروز شبانه‌روز برای سوریه تلاش می‌کنیم، آینده از آن سوریه‌ای است که به یاری خدا کشـــور عدالت، عزت و آزادی برای تمامی سوری‌ها خواهد بود.

پس از آنکه این گروه‌ها وارد دمشـــق، پایتخت ســـوریه شـــدند، الجولانی نام واقعی خود که احمد الشرع است، برای جهانیان افشا کرد.

کت و شلوار و کراوات

همچنین این دوره با تغییر در پوشش الجولانی همراه بوده و او پوشـــیدن لباس فرم نظامی را کنار گذاشـــت و لباس رسمی کت و شلوار بدون کراوات پوشید.

تا اینکه روز یکشنبه در حالی که کراوات زده بود، به استقبال هاکان فیدان، وزیر خارجه ترکیه و ولید جنبلاط، رئیس سابق حزب سوسیالیست ترقی‌خواه لبنان رفت.

مجموعه رسانه‌ای مردم سالاری را در فضای مجازی دنبال کنید

تازه ترین و موثق‌ترین خبرها و تحلیل‌ها و گزارشها

پایگاه خبری مردم‌سالاری آنلاین

www.mardomsalari.ir

روزنامه مردم سالاری

www.mardomsalari.ir/newspaper